

Sygn. akt II Ca 301/14

POSTANOWIENIE

Dnia 12 czerwca 2014 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Paweł Hochman
Sędziowie:	SSO Stanisław Łęgosz (spr.) SSR del. Wioletta Krawczyk
Protokolant:	stażysta Agnieszka Misterkiewicz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 12 czerwca 2014 roku

sprawy z wniosku(...)z siedzibą w G.

z udziałem M. N. , A. N.

o stwierdzenie nabycia spadku

na skutek apelacji uczestników

od postanowienia wstępnego Sądu Rejonowego w Bełchatowie

z dnia 20 lutego 2014 roku, sygn. akt I Ns 882/13

postanawia:

1. **oddalić apelację,**

2. **wniosek (...)z siedzibą w G.o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego przekazać Sądowi Rejonowemu w Bełchatowie do rozstrzygnięcia w orzeczeniu kończącym sprawę.**

Sygn. akt II Ca 301/14

UZASADNIENIE

Postanowieniem wstępnym z dnia 20 lutego 2014 r., wydanym w sprawie z wniosku (...)z siedzibą w G.o stwierdzenie nabycia spadku po W. N.zmarłym 22 kwietnia 2011 r., Sąd Rejonowy w Bełchatowie oddalił wniosek uczestników M. N.i A. N.o zatwierdzenie uchylenia się od skutków niezłożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po W. N..

Podstawę tego rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia i rozważania Sądu Rejonowego:

Spadkodawca W. N. zmarł dnia 22 kwietnia 2011 roku w B.. W chwili śmierci spadkodawca był rozwiedziony. Pozostawił dwoje dzieci: A. N. i M. N.. Nikt ze spadkobierców nie odrzucił spadku, nie zrzekł się dziedziczenia, nie

został uznany za niegodnego dziedziczenia. Nie był sporządzany u notariusza akt poświadczenia dziedziczenia. Zmarły nie sporządził testamentu. W skład spadku nie wchodzi gospodarstwo rolne.

Uczestnicy o śmierci swojego ojca W. N. dowiedzieli się w dniu jego śmierci. Uczestnicy nie utrzymywali kontaktów z ojcem, ale o jego śmierci wiedzieli. Z powodu nieznajomości prawa nie złożyli oświadczenia o odrzuceniu spadku po swoim ojcu. Nie wiedzieli, że muszą się zrzekać spadku po swoim ojcu.

O zadłużeniu ojca uczestnik dowiedział się pod koniec 2011 r., kiedy to otrzymał od (...) im. (...) pismo o zadłużeniu ojca.

W myśl przepisu art. 1015 §1 k.c. oświadczenie o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku może być złożone w ciągu sześciu miesięcy od dnia, w którym spadkobierca dowiedział się o tytule swego powołania. Wskazany termin z racji jego charakteru jest nieprzywracalny. Brak oświadczenia spadkobiercy w powyższym terminie jest jednoznaczny z prostym przyjęciem spadku. Jednakże gdy spadkobiercą jest osoba nie mająca pełnej zdolności do czynności prawnych albo osoba, co do której istnieje podstawa do jej całkowitego ubezwłasnowolnienia, albo osoba prawna, brak oświadczenia spadkobiercy w terminie jest jednoznaczny z przyjęciem spadku z dobrodziejstwem inwentarza (art. 105 §2 k.c.).

Ustawa przewiduje możliwość uchylenia się przez spadkobiercę, który pod wpływem błędu lub groźby nie złożył żadnego oświadczenia w terminie od skutków prawnych niezachowania terminu.

W myśl art. 1019 §1 k.c. jeżeli oświadczenie o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku zostało złożone pod wpływem błędu lub groźby, stosuje się przepisy o wadach oświadczenia woli z następującymi zmianami:

- 1) uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia powinno nastąpić przed sądem;
- 2) spadkobierca powinien jednocześnie oświadczyć, czy i jak spadek przyjmuje, czy też go odrzuca.

Uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku wymaga zatwierdzenia przez sąd (art. 1019 §3 k.c.).

Spadkobiercy przysługuje uprawnienie do uchylenia się od skutków prawnych oświadczenia pod wpływem błędu jeżeli:

- składający był w błędzie co do treści czynności prawnej (art. 84 §1 zd. 1 k.c),
- błąd był subiektywnie i obiektywnie istotny (art. 84 §2 k.c).

Spadkobiercy nie wskazują na powyższe, lecz jednoznacznie trzeba uznać w świetle okoliczności sprawy, że próba uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia przez nich w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku wynika z faktu istnienia długów spadkowych po ich ojcu.

Jak wskazał Sąd Najwyższy podstawę uchylenia się przez spadkobiercę od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku może stanowić błąd prawnie doniosły (art. 1019 §2 w zw. z art. 84 § 1 zd. 1 i § 2 k.c). Błędem takim nie jest nieznajomość przedmiotu spadku pozostająca w związku przyczynowym z niedołożeniem przez spadkobiercę należytej staranności w ustalaniu rzeczywistego stanu majątku spadkowego. Przy ocenie niedołożenia należytej staranności należy brać okoliczności sprawy i ustalenia jakich aktów staranności można było wymagać od uczestników. Niepodjęcie określonych, uzasadnionych w danej sytuacji działań mogłoby prowadzić do oceny o niedołożeniu przez spadkobiercę należytej staranności, wyłączającej skuteczne powołanie się na błąd co do przedmiotu spadku.

Zdaniem sądu uczestnicy powołując się na nie utrzymywanie z spadkodawcą kontaktów winni bezpośrednio po jego śmierci dopełnić aktu staranności celem ustalenia praw spadkowych po nim, składu spadku i ewentualnego podjęcia decyzji o odrzuceniu spadku po swoim ojcu. Zaniechanie spadkobierców ustawowych dowiedzenia się o stanie prawnym również stanowi ich wadliwe postępowanie w przedmiocie spadku po ojcu, tym bardziej, że A. N. już w 2011 r.

wiedział o pozostałym zadłużeniu ojca. Stąd też sąd uznał, że uczestnicy nie mogą uchylić się od skutków prawnych niezachowania terminu, skoro byli w błędzie co do skutków prawnych niezłożenia żadnego oświadczenia woli i mylnie sądzili, iż jest to równoznaczne z odrzuceniem spadku, a także nie dopełnili jakiejkolwiek staranności w zakresie ustalenia stanu prawnego dotyczącego spadku oraz składu spadku. Sąd podkreślił również, że uczestnicy wiedzieli o śmierci swojego ojca i mieli możliwość w terminie 6 miesięcy od zgonu spadkodawcy złożyć oświadczenia o odrzuceniu spadku, lecz powyższego nie uczynili. Co do A. N. wskazał także, że uprawnienie jego co do uchylenia się od skutków prawnych błędu wygasło z uwagi na treść art. 88 §2 k.c. zgodnie z którym uprawnienie to wygasa z upływem roku od jego wykrycia.

W tej sytuacji - zdaniem sadu- nie można uznać, że błąd uczestników był prawnie doniosły w rozumieniu art. 84 §2 k.c.

Niezależnie od tego sąd stwierdził, iż uczestnicy nie złożyli samego oświadczenia o odrzuceniu spadku w sposób przewidziany w art. 640 i 641 k.p.c, co do którego chcą, by sąd zatwierdził uchylenie się przez nich od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczeń o odrzuceniu spadku po W. N..

Od powyższego postanowienia apelację złożyli uczestnicy postępowania M. N. i A. N.. Zaskarżyli je w całości zarzucając niesłuszne przyjęcie, iż brak jest podstaw do uchylenia się przez nich od skutków niechowania terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po zmarłym W. N., w sytuacji gdy z materiału dowodowego zgromadzonego w powyższej sprawie wynika, iż, iż nie posiadali i nie utrzymywali ze spadkodawcą żadnych kontaktów od 1998 r. do jego śmierci, a o jego śmierci dowiedzieli się za pośrednictwem Policji, nie posiadali również żadnej wiedzy, co do ewentualnych długów spadkowych po zmarłym, a dowiedzieli się o nich - wbrew ustaleniu poczynionemu przez Sąd Rejonowy - dopiero w dniu 21 grudnia 2012 r. - co wynika z pisma wnioskodawcy z dnia 5 lutego 2014 r., a nie jak przyjął Sąd w 2011 r., a nadto, iż poczynione przez nich starania o dowiedzenie się, czy spadkodawca posiada długi nie przyniosły rezultatu, które to okoliczności przemawiają za tym aby żądanie ich uznać za zasadne.

Występując z tymi zarzutami wnieśli o zmianę zaskarżonego postanowienia i uwzględnienie wniosku o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku, względnie jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Bełchatowie do ponownego rozpoznania .

W odpowiedzi na apelację wnioskodawca (...) w G. wniósł o jej oddalenie i zasądzenie na jego rzecz od uczestników zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja nie jest uzasadniona i nie może odnieść zamierzonego przez skarżących skutku.

W świetle protokołu z rozprawy z dnia 20 lutego 2014 r. i zawartego w nim zapisu zeznań uczestnika A. N. z których wynika, że pod koniec 2011 r. dowiedział się o zadłużeniu ojca, nie można zarzucić sądowi pierwszej instancji, że błędnie ustalił datę dowiedzenia się uczestnika o zadłużeniu spadkodawcy.

Poza tym jak trafnie podnosi wnioskodawca w odpowiedzi na apelację, uchylenie się od skutku niezłożenia oświadczenia spadkowego powinno być złożone łącznie z oświadczeniem czy spadek zostaje przyjęty lub odrzucony (por. postanowienie SN z 11 marca 2009 r. I CSK 319/08, uchwała SN z 22 listopada 2013 III CZP 77/13). W przedmiotowej sprawie powyższy wymóg nie został spełniony.

Uczestnicy postępowania na rozprawie w dniu 4 czerwca 2013 r. złożyli oświadczenie „że chcą złożyć w dniu dzisiejszym oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych od niezłożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku”. Nie ma w nim mowy o tym, że chcą złożyć oświadczenie o odrzuceniu spadku (k.- 20). O tym, że zamierzają złożyć oświadczenie o odrzuceniu spadku wspominają dopiero na rozprawie 14 stycznia 2014 r. (k. -44), jednakże w swym postanowieniu nie są konsekwentni, bowiem na ostatniej rozprawie przed sadem pierwszej instancji oświadczyli, iż chcą aby nabycie przez nich spadku nastąpiło z dobrodziejstwem inwentarza.

Przyjmując nawet, tak jak twierdzą uczestnicy w apelacji, że o zadłużeniu dowiedzieli się 21 grudnia 2012, to wobec braku złożenia w ciągu roku od tej daty oświadczenia o odrzuceniu spadku, bądź też jego przyjęciu z dobrodziejstwem inwentarza, ich oświadczenie z dnia 4 czerwca 2013r. o uchyleniu się od skutków niezłożeni oświadczenia spadkowego, nie może podlegać zatwierdzeniu przez sąd.

Orzeczenie sądu pierwszej instancji odpowiada zatem prawu, zaś apelacja uczestników podlega oddaleniu – art. 385 kpc..